

Test és lélek a 20. századi filozófiában

(fakultatív szeminárium)

ELTE Jog- és Társadalomelméleti Tanszék

Oktató: Márton Miklós

A kurzus leírása: A kurzus betekintést nyújt a test-lélek, modernebb kifejezéssel agy-elme problémára az analitikus filozófiában a 20. század második felében született legfontosabb megoldási kísérletekbe, elméletekbe. Egy-egy alapvető szöveg feldolgozásán keresztül számba vesszük a legfontosabb problémákat és elméleteket az utóbbiak mellett és ellen szóló érvekkel együtt.

A kurzus célja (output): A kurzus célja egyrészt, hogy megismertesse és megértesse a hallgatókkal az egyik legrégebbi és legfontosabb filozófiai probléma mibenlétét és modern tárgyalási módjait. Ezen keresztül a hallgatók bepillantást nyerhetnek a kortárs elmefilozófia és több más tudományterület (kognitív tudomány, pszichológia, információelmélet) alapvető témáiba és kérdésfeltevéseibe. A már klasszikusnak számító és kortárs szövegek feldolgozása révén a kurzus a hallgatók szöveg- és problémaértelmezési, elemzési készségeit is igyekszik fejleszteni. A közösen elemzett filozófiai - tudományos problémák közös tárgyalása által a résztvevők dialektikus vitakészségének és argumentatív kultúrájának fejlődését is hivatott a kurzus elősegíteni.

Előzetes ismeretek (input): A kurzus elvégzése nem igényel előzetes ismereteket, de előny a Filozófia I. kollokvium anyagának ismerete.

A számonkérés formája: A kurzus ötfokozatú jeggyel zárul. A jegy megszerzésének minimális feltétele a rendszeres aktív órai jelenlét és a félévvégi zh sikeres megírása. A félév során lehetősége van a hallgatóknak referátum tartására is, ekkor a végső jegy a zh.-ra és a referátumra kapott jegy átlaga alapján dől el.

Részletes tematika és irodalom:

Tankönyvként használható irodalom:

Magyarul:

- Tózsér János: „Általános bevezetés: a test-lélek probléma”, in: Ambrus Gergely - Demeter Tamás - Forrai Gábor - Tózsér János szerk.: *Elmefilozófia. Szöveggyűjtemény*, L'Harmattan Kiadó, Budapest 2008., 9-85. o.
- Davies, Martin: „Elmefilozófia”, 1., 3., 4. fejezet, in: Grayling, A. C. szerk.: *Filozófiai kalauz*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1997., 277-300, 327-362. o.

Angolul:

- Ravenscroft, Ian: *Philosophy of Mind. A Beginner's Guide*, Oxford University Press, 2005, 1-96., 117-124., 159-189.

A kurzus részletes tematikája és az azokhoz tartozó kötelező és ajánlott irodalom:

(1) Mi az elmefilozófia és a test-lélek probléma?

(2) Dualizmus

Kötelező:

Descartes, René: *Elmélkedések az első filozófiáról*. Második és Hatodik Elmélkedés, Atlantisz Kiadó, Budapest 1994., 33-43, 89-108. o.

Ajánlott:

Chalmers, David J.: *The Conscious Mind*, Oxford University Press, Oxford, 1996, 150-171. o.

(3) Logikai behaviorizmus

Ryle, Gilbert: *A szellem fogalma*, I-II. fejezet, Osiris Kiadó, Budapest 1999., 17-77. o.

(4) Azonosságelméletek

Ajánlott:

Place, U. T.: „Is Consciousness a Brain Process?” in: Chalmers, David J.: *Philosophy of Mind. Classical and Contemporary Readings*, Oxford University Press, New York, Oxford, 2002., 55-60. o.

Smart, J. J. C.: „Sensations and Brain Processes”, in: Chalmers (2002), 60-68. o.

(5) Funkcionalizmus, az elme komputációs elmélete

Fodor, Jerry A.: *A test-lélek probléma*; in: *A tudat pszichológiai kérdései I.* (szöveggyűjtemény). Budapest, Tankönyvkiadó 1987., 97-115. o., vagy Forrai szerk.: *Kognitív tudomány (szöveggyűjtemény)*. Miskolci Egyetemi Kiadó 1996.

Searle, John R.: „Az elme, az agy és a programok világa”, in: Pléh Csaba (szerk.): *Kognitív tudomány*, Osiris Kiadó, Budapest 1996., 136-151. o.

(6) Eliminativizmus és fikcionalizmus

Kötelező:

Dennett, Daniel C.: „Az igazhívők: az intencionális stratégia és sikerének forrásai”, in: *Az intencionalitás filozófiája*, Osiris Kiadó, Budapest 1998., 265-296. o., vagy Pléh Csaba szerk.: *Kognitív tudomány*, Osiris Kiadó, Budapest 1996., 152-168. o.

Ajánlott:

Churchland, Paul: „Eliminative Materialism and the Propositional Attitudes”, in: Chalmers (2002), 568-580. o.

(7) Tudatosság 1.: A tudásérv

Jackson, Frank: „Amit Mary nem tudott”, in: Ambrus – Demeter – Forrai – Tózsér: *Elmefilozófia szöveggyűjtemény*, L'Harmattan Budapest, 2008, 319-324.

Van Gulick, Robert: „A fenomenális elme megértése: Mindannyian csak tatuk vagyunk?”, in: Ambrus – Demeter – Forrai – Tózsér: *Elmefilozófia szöveggyűjtemény*, L'Harmattan Budapest, 2008, 374–386. o.

(8) Tudatosság 2.: A magyarázati szakadék érv

Nagel, Thomas: „Milyen lehet denevérnek lenni?”, *Vulgo* 2004/2, 3-12. o.

Chalmers, David J.: „Szemközt a tudat problémájával”, *Vulgo* 2004/2, 14-35. o.

Dennett, Daniel C.: „Háttal a tudat problémájának”, *Vulgo* 2004/2, 36-38.